

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ВИЩИЙ ДЕРЖАВНИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД УКРАЇНИ
«БУКОВИНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Кафедра суспільних наук та українознавства

ІСТОРІЯ ТА ФІЛОСОФІЯ НАУКИ

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА

підготовки на третьому (освітньо-науковому рівні)
(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

Доктор філософії
(назва ступеня, що присвоюється)

Галузі знань: **22 Охорона здоров'я**

Спеціальність: **223 Медсестринство**

2020 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія та філософія науки» для підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальностями: 223 Медсестринство розроблена кафедрою суспільних наук та українознавства Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» відповідно до стандартів вищої освіти України на підставі освітньо-наукової програми з підготовки докторів філософії у галузях знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальностями: 223 Медсестринство.

Розробники програми – доктор історичних наук, проф. Мойсей А. А., старший викладач кафедри суспільних наук та українознавства Потапова Л. Б., викладач Скрицька Н. В.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри суспільних наук та українознавства

«11» березня 2020 р., протокол № 14

Завідувач кафедри суспільних наук
та українознавства
проф., доктор історичних наук

А. А. Мойсей

Робочу програму схвалено на засіданні предметно-методичної комісії з суспільно гуманітарних дисциплін Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет»

«21» квітня 2020 р., протокол № 6

Голова предметно-методичної комісії з
суспільно-гуманітарних дисциплін
кандидат філософських наук,
доцент

Н. І. Зорій

ВСТУП

Програма підготовки докторів філософії складена на основі Закону України «Про вищу освіту», «Порядку підготовки здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)», Положення про підготовку докторів філософії та докторів наук Вищого державного навчального закладу України «Буковинський державний медичний університет» від _____

Програма навчальної дисципліни «Історія та філософія науки» складається з 2-х змістових модулів:

Змістовий модуль 1. Епістемологічний образ науки. Генезис науки й освітні історичні етапи її розвитку;

Змістовний модуль 2. Динаміка людини, теоретичні моделі та закономірності їх розвитку.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальних дисциплін «Історія та філософія науки» – формування в аспірантів здатностей до отримання знань з навчальної дисципліни.

Вивчення дисципліни передбачає здобуття та поглиблення комплексу знань, вмінь, навичок та інших компетентностей, для продукування нових ідей, розв'язання комплексних завдань з цієї дисципліни, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності та проведення власного наукового дослідження, що розв'язує актуальні наукові завдання, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

1.2. Основними завданнями курсу є:

- аналіз наукового знання;
- осягнення закономірностей розвитку науки;
- розуміння науки як системи знань;
- вивчення і класифікація методів аналізу наукового знання;
- аналіз суттєвих ознак наукового знання;
- проблема істинності отриманих результатів;
- формування навичок рефлексії над науковою діяльністю та відповідальності за її наслідки;
- знайомство з науковою етикою.

У результаті вивчення навчальної дисципліни у студента мають бути сформовані **компетентності:**

- *інтегральна:*
здатність до продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем медсестринства, оволодіння методологією наукової та педагогічної

діяльності, реалізація власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

– *загальні:*

ЗК 1. Здатність до аналізу і синтезу.

ЗК 2. Навички управління інформацією (уміння знаходити та аналізувати інформацію з різних джерел, в т.ч. електронних).

ЗК 3. Дослідницькі навички й уміння.

ЗК 5. Етичні зобов'язання та дотримання принципів академічної доброчесності.

ЗК 6. Здатність працювати самостійно та у взаємодії з іншими (командна робота).

– *спеціальні (фахові, предметні):*

ФК 6. Здатність до самооцінки та критичного ставлення до себе щодо потреби у додаткових знаннях за напрямом наукових досліджень.

ФК 8. Здатність до оприлюднення результатів наукових досліджень у різних формах українською та англійською мовами.

ФК 9. Спроможність до якісної підготовки матеріалів власного наукового дослідження, їх публікацій та презентацій українською та англійською мовами.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

У результаті оволодіння освітньою програмою доктор філософії повинен:

ПРН 4. Представляти результати власних наукових досліджень на наукових, науково-практичних форумах українською та англійською мовами.

ПРН 5. Демонструвати якісну підготовку матеріалів власного наукового дослідження, забезпечувати їх публікацію та презентацію українською та англійською мовами.

ПРН 6. Дотримуватися етичних принципів у роботі з пацієнтами та здобувачами освіти.

ПРН 7. Дотримуватися принципів академічної доброчесності, відповідати за достовірність результатів власних наукових досліджень.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни:

на вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин (2 змістових модуля та 3 кредити ECTS):

Змістовий модуль 1. Епістемологічний образ науки. Генезис науки й основні історичні етапи її розвитку

Вивчення змістовного модуля спрямоване на визначення наукового знання та його особливостей, засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних та практичних проблем науки, розв'язання яких базується на знаннях історії розвитку наукового знання. Оволодіння базовою термінологією.

Змістовий модуль 2. Динаміка науки, теоретичні моделі та закономірності їх розвитку

Включає курс лекцій та семінарів з ознайомлення із загально та конкретно науковими методами дослідження, аналізу динаміки науки та сучасних моделей її розвитку. Особлива увага приділяється специфіці медичного наукового знання, основним тенденціям та проблемам сучасної медицини.

3. Структура навчальної дисципліни

1. СТРУКТУРА ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Аудиторні		Самостійна робота аспіранта	Індиві- дуальна робота
Лекції	Практичні	5	6		
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Епістемологічний образ науки. Генезис науки й основні історичні етапи її розвитку					
Тема 1. Пізнання як предмет філософського аналізу			2	4	
Тема 2. Різноманіття форм знання			2	2	
Тема 3. Наукове знання та його особливості			2	2	
Тема 4. Філософські образи науки і її методів			2	2	
Тема 5. Суспільство і науково-технічний поступ			2	2	
Тема 6. Статус і проблеми історії науки			2	4	
Тема 7. Соціальні аспекти історії науки			2	2	
Тема 8. Епістемологічний образ науки. Генезис науки й основні історичні етапи її розвитку			2	2	
Тема 9. Філософія науки XVII – XVIII ст.: Класична модель науки			2	2	
Тема 10. Філософія науки XIX ст.: некласична модель науки			2	2	
Тема 11. Філософія науки у XX ст.: постнекласична модель науки			2	2	
Змістовий модуль 2. Динаміка науки, теоретичні моделі та закономірності їх розвитку					
Тема 1. Основні проблеми філософії науки.			2	2	
Тема 2. Структура наукового			2	2	

пізнання					
Тема 3. Динаміка науки, теоретичні моделі та закономірності розвитку			2	2	
Тема 4. Методи наукового пізнання			2	4	
Тема 5. Логіко-методологічні проблеми сучасної науки			2	2	
Тема 6. Логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки			2	2	
Тема 7. Онтологічні проблеми сучасної науки			2	2	
Тема 8. Аксиологічні проблеми сучасної науки			2	2	
Тема 9. Філософія медицини			2	2	
Реферат				4	4
Залік			2		
УСЬОГО ГОДИН	90 год.		40 год.	50 год.	

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Пізнання як предмет філософського аналізу	2
2	Різноманіття форм знання	2
3	Наукове знання та його особливості	2
4	Філософські образи науки і її методів	2
5	Суспільство і науково-технічний поступ	2
6	Соціальні аспекти історії науки	2
7	Епістемологічний образ науки. Генезис науки й основні історичні етапи її розвитку	2
8	Філософія науки XVII – XVIII ст.: Класична модель науки	2
9	Філософія науки XIX ст.: некласична модель науки	2
10	Філософія науки у XX ст.: постнекласична модель науки	2
11	Основні проблеми філософії науки.	2
12	Структура наукового пізнання	2
13	Динаміка науки, теоретичні моделі та закономірності розвитку	2
14	Методи наукового пізнання	2
15	Логіко-методологічні проблеми сучасної науки	2
16	Логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки	2
17	Онтологічні проблеми сучасної науки	2
18	Аксиологічні проблеми сучасної науки	2
19	Філософія медицини	2
20	ЗАЛІК	2
	Разом	40

5. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	К-сть год.
1	Пізнання як предмет філософського аналізу	4

2	Різноманіття форм знання	2
3	Наукове знання та його особливості	2
4	Філософські образи науки і її методів	2
5	Суспільство і науково-технічний поступ	2
6	Соціальні аспекти історії науки	4
7	Епістемологічний образ науки. Генезис науки й основні історичні етапи її розвитку	2
8	Філософія науки XVII – XVIII ст.: Класична модель науки	2
9	Філософія науки XIX ст.: некласична модель науки	2
10	Філософія науки у XX ст.: постнекласична модель науки	2
11	Основні проблеми філософії науки.	2
12	Структура наукового пізнання	2
13	Динаміка науки, теоретичні моделі та закономірності розвитку	2
14	Методи наукового пізнання	2
15	Логіко-методологічні проблеми сучасної науки	2
16	Логіко-гносеологічні проблеми сучасної науки	2
17	Онтологічні проблеми сучасної науки	2
18	Аксіологічні проблеми сучасної науки	2
19	Філософія медицини	2
20	РЕФЕРАТ	8
	Разом	50

6. ТЕМИ ДЛЯ РЕФЕРАТІВ

№ з/п	Назва теми	
1	Наукові пошуки досократиків.	реферат
2	Давньогрецькі математика, астрономія і медицина.	реферат
3	Аристотелівські здобутки в сфері наукової методології.	реферат
4	Ієрархічність як принцип середньовічної науки.	реферат
5	Зародження експериментального природознавства в пізньому середньовіччі.	реферат
6	Наукові відкриття доби Відродження і їх значення для утвердження соціокультурної самобутності науки.	реферат
7	Основні принципи Галілеєвого природознавства.	реферат
8	Інституалізація науки в Новий час: утворення академій, початок наукового листування, видання перших академічних журналів.	реферат
9	Особливості некласичного природознавства.	реферат
10	Становлення постнекласичної науки.	реферат
11	Значення фактів у науковому дослідженні (за Л.Флеком).	реферат
12	Причини неможливості однозначного виведення теорії з фактів.	реферат
13	Емпіричні і теоретичні закони.	реферат
14	Особливості ідеальних об'єктів теорії.	реферат
15	Відмінності математичної і природничої теорій.	реферат
16	Методологічні засади наукового дослідження. Методи емпіричного і теоретичного пізнання.	реферат
17	Альтернативні підходи в поясненні розвитку наукового знання.	реферат
18	Узгодженість методологічних і соціокультурних впливів на наукову динаміку.	реферат
19	Можливості порівняння значення термінів у різних теоріях.	реферат
20	Відмінності соціокультурних обставин розвитку науки в	реферат

	докласичний і сучасний періоди її розвитку.	
21	Взаємозалежність наукових винаходів, інновацій, технологічних модернізацій.	реферат
22	Державна підтримка фундаментальних досліджень.	реферат
23	Комерційні сторони розвитку науки.	реферат
24	Значення права інтелектуальної власності.	реферат
25	Свобода наукового пошуку.	реферат
26	Відповідальність науки за долю людства.	реферат
27	Можливості гуманізації науки.	реферат
28	Гуманізація і гуманітаризація освіти.	реферат
29	Роль філософії в утвердженні людиномірності науки	реферат
30	Специфіка постнекласичної науки	реферат

7. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративний метод або інформаційно-рецептивний, репродуктивний метод, метод проблемного викладу, частково-пошуковий, або евристичний, метод; *словесні*: джерелом знання є усне або друковане слово (розповідь, бесіда, інструктаж і ін.); *практичні методи*: Аспіранти одержують знання й уміння, виконуючи практичні дії (вправа, тренування, самоуправління); *наочні методи*: джерелом знань є спостережувані предмети, явища, наочні приклади (ілюстрування, показ); *дискусійні методи*. Елементи дискусії (суперечки, зіткнення позицій, навмисного загострення й навіть перебільшення протиріч в обговорюваному змістовному матеріалі) можуть бути використані майже в будь-яких організаційних формах навчання, включаючи лекції; *діалогічне спілкування*, як між викладачем і аспірантами, так і між самими аспірантами, у процесі діалогу розвиваються комунікативні здатності, уміння вирішувати проблеми колективно, розвивається мова аспірантів.

Крім того, передбачене використання дистанційного навчання – з залученням аспірантів до міжнародно визнаних курсів та освітніх ресурсів.

8. Методи контролю

Форма поточного контролю обирається науковим керівником. За умов успішного завершення курсу та досягнення мети й завдань навчання аспірант отримує сертифікат, у якому зазначено назву навчального курсу, перелік набутих навичок та вмінь, а також рівень їх опанування. Підсумковий контроль проводиться у вигляді заліку.

9. Система оцінювання – відповідно до ECTS.

10. Методичне забезпечення

1. Робоча програма навчальної дисципліни.
3. Навчально-методичні посібники.
3. Комплекс індивідуальних тестових завдань для визначення залишкових знань з дисципліни.
4. Методичні розробки практичних занять

5. Методичні вказівки до практичних занять
6. Методичні вказівки для самостійної позааудиторної роботи
7. Збірник тестових завдань; ситуаційні завдання у складі методичних розробок для студентів

11. Рекомендована література

Базова:

2. Будко В.В. Философия науки: учебное пособие / В. В. Будко. – Харьков: Консул, 2005. – 268 с.
3. Горохов В. Г. Основы философии техники и технических наук / В. Г. Горохов. – М.: Гардарики, 2007. – 336 с.
4. Б.Н. Джегутанов, В.И. Стрельченко, В.В. Балахонский, Т.Н. Хон. История и философия науки : учебное пособие для аспирантов – СПб.: ”Питер”, 2006. – 368 с.
5. Гришунин С. И. Философия науки. Основные концепции и проблемы: учебное пособие / С.И. Гришунин. – М.: Книжный дом «ЛИБРОКОМ», 2009. – 224 с.
6. Добронравова І. С. Філософія і методологія науки: підручник / І.С. Добронравова, Л. І. Сидоренко. – К.: Видавничо-поліграфічний центр „Київський університет”, 2008. – 223 с.
7. Історія філософії: Підручник для вищої школи. – Х.: Прапор, 2003. – 768 с., С. 744-756.
8. История и философия науки / Под ред. А. С. Мамзина. – СПб. : Питер, 2008. – 304 с.
9. История и философия науки (Философия науки) / Под ред. Ю. Крянева, Л. Моториной. – М.: Альфа-М; Инфра-М, 2011. – 416 с.
10. История информатики и философия информационной реальности: учеб. пос. для ВУЗов / Под ред. Р. М. Юсупова, В. П. Котенко. – М.: Академический проект, 2007. – 429 с.
11. Кохановский В. П. Основы философии науки : учебное пособие для аспирантов / В. П. Кохановский, Т. Г. Лешкевич, Т. П. Матяш., Т. Б. Фатхи. – Ростов-на-Дону: Феникс, 2006. – 603 с.
12. Кохановский В. П. Философия и методология науки / В.П. Кохановский. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1999. – 576 с.
13. Кремень В.Г. Філософія: мислителі, ідеї, концепції: підручник / В.Г. Кремень, В.В. Ільїн. – К.: Книга, 2005. – 528 с., С. 258–280, 310–327.
14. Катренко А.В. Системний аналіз об'єктів та процесів комп'ютеризації: навчальний посібник / А. В. Катренко. – Львів: Науковий світ – 2000. – 424 с.
15. Ладанюк А. П. Основы системного анализа: навчальний посібник / А.П. Ладанюк . – Вінниця: Нова книга, 2004 – 176 с.
16. Лебедев С. А. Философия науки: учеб. пос. для ВУЗов / С.А. Лебедев. – М.: Академический проект, 2006. – 736 с.

17. Липкин А. И. Философия науки / А.И. Липкин. – М.: Эксмо, 2007. – 608 с.
18. Микешина Л. А. Философия науки/ Л. А. Микешина. – М. : Прогресс-Традиция: МПСИ: ФЛИНТА, 2005. – 464 с.
19. Мочалов И.И., Оноприенко В.И. В.И. Вернадский: Наука. Философия. Человек. Кн.1. Наука в исторических и социальных контекстах. / И.И. Мочалов, В.И. Оноприенко. – М.: ИИЕТ им. С.И. Вавилова РАН, 2008. – 408 с.
20. Степин В. С. Философия науки. Общие проблемы / В. С. Степин. – М.: Гардарики, 2005. – 384 с.
21. Степин В. С., Горохов В. Г., Розов М. А. Философия науки и техники / В. С. Степин, В. Г. Горохов, М. А. Розов. – М.: Гардарики, 1996. – 214 с.
22. Цехмистро И. З. Холистическая философия науки / И. З. Цехмистро – Сумы: ВТД „Університетська книга”, 2002. – 364 с.
23. Штанько В.И. Философия и методология науки: учебное пособие для аспирантов естественнонаучных и технических специальностей / В. И. Штанько – Харьков: ХНУРЕ, 2002. – 292 с.

Допоміжна:

1. Агацци, Э. Ответственность – подлинное основание для управления свободной наукой / Э. Агацци // Вопросы философии. – 1992. – № 1. – С. 30–40.
2. Вернадский В. И. Философские мысли натуралиста. Научная мысль как планетарное явление / В.И. Вернадский . – М.: Наука, 1988. – 520 с.
3. Гадамер Х-Г. Истина и метод. Основы философской герменевтики / Х-Г. Гадамер. – М.: Прогресс, 1988. – 704 с.
4. Гуссерль, Э. Кризис европейских наук и трансцендентальная феноменология. Введение в феноменологическую философию / Э. Гуссерль // Вопросы философии. – 1992– № 7. – С. 136-175.
5. Декарт Р. Рассуждение о методе. / Р. Декарт // Избр. произв. в 2 т. – М.: Мысль, 1989. – 654 с. – Т.1. – С. 250–296.
6. Кант И. Критика чистого разума / И. Кант. – М.: Мысль, 1994. – 591 с.
7. Князева, Е. Н., Курдюмов, С. П. Синергетика как новое мировидение/ Е. Н. Князева, С. П. Курдюмов // Вопросы философии. – 1992. – № 6. – С. 3-12.
8. Князева, Е. Н. Сложные системы и нелинейная динамика в природе и обществе / Е. Н. Князева // Вопросы философии. – 1998 – № 4. – С. 138-144.
9. Кун Т. Структура научных революцій/ Т. Кун. – М.: Прогресс, 1977. – 300 с.
10. Мертон Р. Социальная теория и социальная структура / Р. Мертон . – М.: АСТ Москва, 2006. – 880 с.
11. Моисеев, Н. Н. Логика динамических систем и развитие природы и общества / Н. Н. Моисеев // Вопросы философии. – 1999. – № 4. – С. 3–11.

12. Пригожин И. Порядок из хаоса. Новый диалог человека с природой / И. Пригожин, И. Стенгерс – М.: Прогресс, 1986. – 432 с.
13. Пирс, Ч. Как сделать наши идеи ясными / Ч. Пирс // Вопросы философии. – 1996. – № 12 – С. 120–133.
14. Планк, М. Позитивизм и реальный внешний мир/ М. Планк // Вопросы философии. – 1998. – № 3. – С.120–133.
15. Поппер К. Логика и рост научного знания / К. Поппер. – М.: Прогресс, 1983. – 302 с.
16. Рассел Б. Человеческое познание. Его сфера и границы/ Б. Рассел – М.: Институт общегуманитарных исследований, 2001. – 560 с.
17. Рорти, Р. Прагматизм и философия / Р. Рорти // Философская и социологическая мысль. –1995. – № 9-10. – С.88–112.
18. Тулмин С. Человеческое понимание / С. Тулмин. – М.: Прогресс, 1984. – 328 с.
19. Фейерабенд П. Избранные труды по философии и методологии науки / П. Фейерабенд. – М.: Прогресс, 1986. – 542 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.philosophy.ru> (велика бібліотека філософських тестів російською мовою).
2. <http://www.philosophia.org.ua>
3. <http://www.philosophy.nsc.ru> (філософська бібліотека Новосибірського гуманітарного університету).
4. <http://www.philsci.univ.kiev.ua> (бібліотека факультету філософії Київського національного університету ім.Тараса Шевченка).
5. <http://elenakosilova.narod.ru/1.htm1> (посилання на філософські сайти та бібліотеки).
6. <http://www.nietzsche.ru/> (сайт, присвячений Ф.Ніцше, російською мовою).
7. <http://www.utm.edu/research/ier/>(філософська інтернет-енциклопедія англійською мовою).
8. <http://rw.web.ur.ru/ph/main.html>(словник термінів з філософії російською мовою).
9. <http://www.uct.kiev.ua/sofi/> (Центр практичної філософії).
- 10.<http://www.ecsoman.edu.ru/> (електронні варіанти багатьох гуманітарних журналів російською мовою).

12. Форма підсумкового контролю успішності навчання:

Проміжний контроль успішності засвоєння освітньої програми проводиться наприкінці 3 семестру – під час річної атестації.

Підсумковий контроль успішності навчання проводиться на основі оцінки оцінювання:

- виконаного реферату;
- проведеного заліку.

13. Успішне засвоєння освітньої програми є умовою дозволу до захисту дисертаційної роботи.

14. Засоби діагностики успішності навчання змістовно-методичні, прогностико-діагностичні, контрольньо-оціночні засоби.